

TÜRKLERDE HOŞGÖRÜNÜN EVRENSELLİĞİ

Bu konuda tarihçi Türkolog Roux, incelemelerinin sonuçlarını şöyle aktarıyor. "Düşmanları, Türklerin bağınaz olduklarını söylerler. Bu, Yunanlılar ve Ermenilerin bugün hâlâ belirgin bir kötü niyetle sürdürdükleri Türk aleyhtarı propagandanın (yanıltma amaçlı söylev) değişmez ve en eski konularından biridir. Türklerin tarihe geçmiş bağınazlık örnekleri, ancak, nadiren, kendiliğinden gelişmiş olaylardır. Taocular, Hıristiyanlar ve Müslümanlar, Türklerin kendilerine verdikleri ödünlerden, sağlanan kolaylıklardan yararlanarak, kendilerini zorbalıklarını uygulamaya yetkili sandılar. Sonunda tabii ki suçlanan Türkler oldu!"

Roux'ya göre "Kimi zaman bazı halklar, Türkler tarafından ezilmiş olduklarını söylemişlerdir. Ama, Türkler, daha çok egemenlikleri altındaki halklara olağanüstü parlak dönemler yaşatmışlardır."

Gerçekten de, tarih bunun örnekleriyle doludur. Tabgaçlar döneminde Çin, Göktürkler ve Timurlular döneminde Orta Asya, İdil Bulgarları ve Altınordu Devleti'nde Karadeniz'in kuzeyi, Büyük Selçuklular ve Safeviler döneminde İran, parlak bir hayat yaşamışlardır. Memluk Türk Devleti Mısır'ı, Delhi Türk Sultanlığı ve Babür İmparatorluğu Kuzey Hindistan'ı geliştirmiştir. Anadolu Selçukluları döneminde Anadolu halkı, refah içerisinde olmuştur. Osmanlılar ise Balkanları güzel ve huzurlu yaşatmışlardır.

Araplar üzerinde ciddi bir egemenlik kurmamışlar, aksine Surre Alayları gibi vasıtalarla beslemeye çalışmışlardır. Bu konuda 18. yüzyıl Osmanlı bürokratu ve dürüst bir defterdar olan Sarı Mehmed Paşanın "Devlet Adamına Öğütler" adlı kitabında söylediklerini kitabın Türklerin Yeniden Dirilişleri bölümünde belirtmişim. Zaten Osmanlılar, Arapları dinin sahibi olarak görüyorlar ve onlara diğerlerinden daha çok hoşgörü gösteriyorlardı. (Halbuki Araplar, Emeviler döneminde Hıristiyanlarla yapılan antlaşmaların birçoğuna uymadıkları gibi, Müslümanlığa yeni giren Arap olmayan halklara da neredeyse köle muamelesi yaptılar. Hz. Muhammed(s.a.v.)'in amcası Abbas bin Abdülmuttalip'in soyundan gelen Abbasiler ise, Emevi iktidarını yıkarken çok sert davranmalarına rağmen hırslarını alamayarak Emevi Halifelerinin mezarlarını açtırıp kemiklerini çıkarttırıp topladılar ve öylece yaktılar. Ayrıca Emevilerin sembolü olan Şam'daki Beni Ümeyye mescidini, üç ay kadar ahır olarak kullandılar.)

Diğer taraftan Rus vakayinamelerinde anlatılanlara göre, 1024 yılında Rus ülkesi Suzdal'de, şiddetli bir kıtlık ve açlık olur. İdil Bulgarları aç kalan Ruslara çok miktarda hububat götürürler. Bu dönemde Bulgarlar, tarımla uğraşmaktadırlar ve daha zengin olduklarından, sık sık Rusların saldırılarına maruz kalmaktadırlar. Türkler yardımı böyle bir ortamda yaptılar.

Türklerin egemen oldukları bölgelerde yaşayan halkların, bugün geçmişlerinde yaptığımız diye övündükleri eserlerin arasında, Türklerin yaptıkları önemli bir yer tutar. Bu konuda kitabın Müslüman Türklerde Mimarlık ve Sanat bölümünde, önemli yapıtlar hakkında bilgi verildiğinden, burada ayrıca belirtmeye gerek görülmedi.

Yine Roux'nun diğer bir gözlemi şöyledir: "Halkın, hükümdarın dinini benimsemesini isteyen Avrupa'nın tersine, Türkler 'evrensellik'i kabul ettirmeye çalıştılar. Barış içinde bir arada yaşamının kesinlikle mümkün olduğunu söylediler. Bu onların (Türklerin) uygarlığa en büyük katkılarından biri olmuştur."

Ankara Savaşından (1402) sonra, Osmanlı yönetiminde fetret (boşluk) dönemi oluştu. Bu dönemde Balkan Devletleri, Osmanlı yönetiminden kurtulmak için girişimde bulunmadılar. Halbuki ortam, Balkan Devletlerinin bağımsızlığı için çok uygundu. Bu tavır, Osmanlı Türklerinin onlara götördükleri düzenin ve hoşgörü anlayışının, Balkanlılardan daha iyi olduğunu ve Balkan halklarının yeni gelenlerden hoşnut kaldıklarını gösterir. Ayrıca Balkan dillerindeki yorgan, döşek, kapı, pencere gibi terimlerin Türkçe'den geçmiş olması da, Türklerin Balkanlara medeniyet götördüklerini göstermektedir.

Avrupa'nın o dönemlerdeki durumuyla ilgili olarak, Jaques Bonaparte şöyle diyor: "Alicenaplığı hepimizce bilinen Fatih'in İstanbul'u almasından yarım asır kadar sonra Bourbon başkumandanının çeteleri (1527'de V.Karl yönetiminde) Roma'ya hücum ederek ele geçirmişlerdi. Bu barbarlar esirlerin tırnaklarını sökmüş , ağızlarına erimiş kurşun dökmüşlerdir. Sımsıkı bağlı baba ve kocalarının önünde kadınları katletmişler, bütün mabetlere tecavüz etmişlerdir. Bu hayvanca vahşet bir-iki gün değil , hiç kesilmeden aylarca sürmüştür."

Yazıların bütün hakları *İsmail Hakkı Küpçü* ye aittir

www.ihkupu.com

Türkler, De Amicis'in Constantinople adlı eserinde belirttiği ve diğer bir çok Batılı yazarın da aktardığı şekilde, hoşgörülü ve evrensel davranıyorlardı. "Eğer Türkler egemenlikleri altına aldıkları milletlere, Hıristiyanların yaptığı gibi zorla İslamiyet'i kabul ettirmiş olsalardı, ki buna kimsenin itirazı olamazdı. Bugün ne Ermeni meselesi, ne Girit meselesi, ve muhtemelen ne de Şark (doğu) meselesi olurdu. Oysa Türkler bunu yapmadılar." Aynı yazar devamla şöyle diyor. "Hıristiyanlar tarafından her yerden kovulan Yahudilerin melce bulabildiği tek ülke de barbar (!) Türkiye olmuştur. İnançları yüzünden yurtlarından kovulanların hep Osmanlı İmparatorluğu'nda melce bulabildiklerini görüyoruz." Bu konuda uzunca örnekler veren yazar görüşlerini şöyle sürdürür: "Böylece, Hıristiyan Avrupa'nın bizzat Hıristiyan kanı döktüğü ve inançları değişik olanlara vahşice zulümler yapmaktan zevk duyduğu bir devirde, Osmanlı İmparatorluğu'nun, engizisyonun bulunmadığı, yakmaların ve sihirbazlık ithamlarının var olmadığı tek ülke olduğu kesindir."

Gerçekten de Avrupa'nın bir bölümü bu haldeydi. 1850'li yıllarda hâlâ kadınların içinde şeytan olduğu iddiasıyla yakılmaları sürüyordu. Bugün Batı, başka ülkelerden normal ya da kaçarak gelen, siyasi veya inançlarından dolayı baskı gördüklerini söyleyenlere kucak açmaktadır. Ancak, bu yardımların bir kısmının gerçek bir insanlık düşüncesiyle yapıldığı şüphelidir. Gelen bu insanların içlerinden seçtiklerini, geldikleri ülkelere karşı bir devirme ya da başkaldırı yapabilmeleri için desteklemektedirler.

Bugün, geri kalmış ya da gelişmekte olan ülkelerin başlarına sorun olan hemen bütün hareketlerin beslendiği yerler, ABD ve Avrupa'dır. Bu ülkeler, inancı ister sosyalist, ister ırkçı faşist, ister Ayetullah Humeyni gibi dini olsun, herkesi barındırıp, kimini de yetiştirip geldikleri ülkelere göndermektedir. İnsan hakları evrensel beyannamesini yayınlayan Batılıların yönetimindeki Avustralya Kıtasındaki yerlilere, henüz 1995 yılında, lütfen vatandaşlık hakkı verilmesi beyannameye aykırı davrandıklarını gösterir. Bundan on beş yıl öncesinde, Güney Afrika Devleti'ni yöneten beyazlar ise, zencileri yok sayıyorlardı. Dört yüz yıl sonra bile, zencilerin seçimlere katılamayacağını, yönetici olamayacağını söylüyorlardı. Hiçbir Batılı ülke de, bu yöneticilere ciddi bir baskı uygulamıyordu.

Türkiye'yi ilgilendiren konularda ise, Avrupalı bir kısım yöneticinin tavrı yine yukarıdaki gibidir. PKK terör örgütünü, Avrupalı çocukları da zehirleyen eroin kaçakçılıklarına rağmen, bazen sessiz kalarak, bazen yardım ederek desteklediler. Bilindiği gibi PKK ile mücadele, Türkiye'nin ekonomik bunalım ortamına girmesini hızlandırmıştır. PKK ile yetinmeyen bazı Avrupalılar, bağnaz dini gurupları dahi, Türkiye'ye karşı ileride işlerine yarayabileceği düşüncesiyle desteklemeye ya da bu gurupların faaliyetleri karşısında sessiz kalmaya devam etmektedir.

Başka ülkelere insancıl davranmalarını öğütleyen Avrupalı yöneticiler, İRA, ETA gibi örgütlere aynı hoşgörüyü göstermemektedir. Baader Mainhopf çetesinin ileri gelenlerinin, Alman derin devleti tarafından, kısa süre içerisinde intihar süsleri verilerek yok edilmeleri unutulmamıştır. Bu uygulama göstermektedir ki, PKK gibi bir örgüt Almanya'ya karşı mücadele etseydi, Almanya'da ne bir üyesi ne de sempatanları barındırılmazdı.

Günümüzde Avrupa'da yaşayan Müslüman bayanlara, başörtüsü konusunda izin verilmektedir. Ancak bu uygulama insanları yanıltmamalıdır. Çok az sayıda olan Müslümanlara hoşgörülü davranmalarının nedeni devlet düzenini tehdit edecek boyutta olmamalarıdır. Yoksa, ister Müslüman isterse Hıristiyan olsun, benzer bağnaz guruplar Avrupa'nın içerisinden çıkar ve sistemi tehdit ederse, Batının çok sert davranacağını geçmiş olaylar göstermiştir. Bunu ABD güvenlik güçlerinin, bir tarikat merkezini ablukaya alması sonucu, 72 kişinin yanarak ölmesiyle dünya gördü.

Bilindiği gibi, Osmanlı İmparatorluğu 400 yıldan fazla Balkanlarda hüküm sürdü. Osmanlılar buraları terk ettikten sonra, sanki bunca yüz yıl hiçbir şey değişmemiş, sadece bir rüyadan uyanılmış gibiydi. Hattâ kendi başlarına yapamayacakları bir çok gelişmeler de, rüyalarında iken gerçekleşmiş olarak.

Bu konuları Cemil Meriç şöyle yorumlamaktadır: "Osmanlı, İlay-i Kelimetullah için hayatını seve seve verir. Yani bağlandığı dava uğruna hayatını istihkâr eder. Bu nedenle Osmanlı istismar için ülke fethetmez, imar için fetheder. Bu duygulara sahip Osmanlı, ülkesinin kapılarını bütün insanlara açmıştır. Osmanlı'da adalet bütün kurumların bel kemiğidir."

Osmanlı İmparatorluğu'nun duraklama ve gerileme döneminde devleti savunmak, büyük ölçüde Türklere kaldı. Devlet içerisindeki Türk olmayan çeşitli toplulukların güçsüzlükleri, umursamazlıkları ve ihanetleri devam ediyordu. Önyargısız olarak ve belgelere dayanarak hüküm veren Batılı tarihçilere göre Türkler bu savunmayı, hayran kalınacak bir kahramanlıkla ve büyük bir özveriyle yaptılar. Bu

Yazıların bütün hakları *İsmail Hakkı Küpçü* ye aittir

www.ihkupcu.com

üstün mücadeleden kendileri bir yarar sağlamıyordu. İşte bu durum, özverilerinin değerini yüceltiyordu. Bütün sıkıntılara rağmen Osmanlılar, yatırımları hâlâ Balkanlara ve Arap ülkelerine yapıyorlardı. Anadolu tamamen az gelişmişliğe terk edilmişti.

Gerileme dönemlerinde Türkler, Yeniçerilerin de ciddiyetsizleşmeleri sonucu genel olarak yenildiler. Kimi zaman da yendiler. Yendikleri savaşların sonunda ise, masa başında diğer devletlerin baskısıyla kaybettiler. Ama, pes etmediler. Dünyada eşi benzeri olmayan bir inanca sahip olduklarını gösterdiler. Mücadeleyi sürdürdüler. Bütün bu olumsuz şartlarda bile, egemenlikleri altındaki başka milletlere kötü davranmadılar. Sadece devlete başkaldıran bazı gurupları ve insanları cezalandırdılar, ama kişisel olaylar hariç, devlete başkaldırmayan halklara kötü davranmadılar.

Osmanlı'nın gerilediği dönemde Avrupa'da iki imparatorluk daha vardı: Avusturya-Macaristan ve İngiltere. Bu ikisi de, yıkıldıkları son savaşlara kadar, hep imparatorluklarındaki diğer milletleri savaşa sürdüler. Avusturya-Macaristan İmparatorluğu'na bütünüyle bakıldığında, 19. yüzyılın ikinci yarısından itibaren ekonomik gerileme vardı. Ancak dikkatle incelendiğinde, Viyana civarı ve Bohemya bölgesi gibi öz ülkelerinde, ekonomik gelişme söz konusuydu. Demek ki, egemenliklerindeki başka halkları sömürerek, artık değerleri kendi öz ülkelerine taşıyorlardı.

İngilizler, neredeyse bir dünya imparatorluğu kurarak sömürgelerini sömürmelerine rağmen, 19. yüzyılda o bölgelere ciddi sayılabilecek çok az eser bıraktılar. Yani, Türkler egemenlikleri altındakileri de korumak için sadece kendileri savaşa gidip perişan oluyolar, ama sıkıntılarına rağmen, bu milletleri rahat ettirmek için hâlâ çalışıyorlardı. Avrupalılar ise, Türklerin tam tersini uyguluyorlardı. Kendi menfaatlerinin korunması için kendilerinden çok egemenlikleri altındaki insanları savaşa sürüyorlardı. Buna karşılık aksine o milletleri ekonomik olarak sömürüyorlardı.

Türklerin kendileri savaşa gidip, egemenlikleri altındakileri rahat ettirme çabalarını, bazı Avrupalılar başka türlü değerlendirebilirler. "Türklerin hatası" olarak nitelendirebilirler. Avrupalılar ile Türkler arasındaki bu anlayış farkı, Cemil Meriç'in yorumlarını haklı çıkarıyor. Cemil Meriç Osmanlı'nın bağlandığı dava için hayatını seveerek verdiğini söylerken, Avrupalının ancak yakın ve elle tutulur çıkarlar uğruna fedakarlık yapabileceğini belirtir. Avrupa kapitalizminin manivelası kârdır, Osmanlı'da ise kâr diye bir kavram yoktur.

Rumen Popescu Ciocanel "Revue du Monde Musulman" dergisinin Aralık 1906 sayısında şöyle demektedir: "Fatih bir millet olan Türkler idareleri altındaki çeşitli milletleri Türkleştirmeye çalışmamış, onların din ve geleneklerine saygı göstermiştir. Romanya için, Rus veya Avusturya idaresi yerine Türk idaresi altında yaşamak bir şans olmuştur. Zira, aksi taktirde bugün Rumen milleti diye bir millet olmayacaktı."

Bu gerçekler, Osmanlı egemenliğinde yaşayan diğer bazı milletler için daha da geçerlidir. Anadolu'da yaşayan Ermeni, Rum ve Kürtler için, Türk idaresinde yaşamak bir şans olmuştur. Ermeniler ve Rumlar, Osmanlı yönetiminde Türk tebaadan daha rahat yaşadılar. (Kazan Hanlığının başkenti Kazan'da bile ayrı bir Ermeni mahallesi vardı.).

Ama Ermeniler I. Dünya Savaşında, Rumlar ise Türklerin Kurtuluş Savaşında, Türklere karşı düşmanlarla birlik olup savaştılar. İhanet derecesindeki bu davranışlarına rağmen Ermeniler, savaş bölgesinden ülkenin daha rahat yörelerine aktarıldılar. Bu aktarma sırasında Türk ordusunun yetişemediği bazı yörelerde Ermenilerden çok eziyet gömüş olan Türk ve Kürt halklarından bazıları onlara saldırdılar. Halklar arasındaki bu çatışmalarda her taraftan da çok sayıda insan öldü. Türk ordusu I. Dünya Savaşının yoğunluğu içerisinde yetişemediği yerlerde bu çatışmaları önledi ve göçlere kendisi nezaret etti.

Rumlar ise, Cumhuriyetle birlikte Yunanistan'daki Türklerle takas edildiler. İki taraf da karşılıklı olarak ve anlaşarak göç ettiler. Anadolu'dan 150.000 Rum göç ederken Türkiye'ye 400.000 Türk göç etti. Kürtler ise Yavuz Sultan Selim döneminden itibaren, vergi vermediler ve askere alınmadılar. II. Abdülhamit dönemindeki Kürt Hamidiye Alaylarına askeri birlikler denilemez. Bunu, I. Dünya Savaşı sırasındaki olayları anlatan Şevket Süreyya Aydemir'den öğreniyoruz.

Türkler, Gök Tanrıya inanırken dahi, doğru ve yanlış Tanrının bildiğini düşünürlerdi. Bu nedenle yönetimleri altındakilere hep iyi davrandılar. Ama nankörlük edenleri, kendi güçleri yettiğinde, Tanrı adına cezalandırdılar. Kendi güçlerinin yetmediği durumlarda ise, olayı Tanrının adaletine bıraktılar.

TÜRKİYE CUMHURİYETİ'NDE HOŞGÖRÜ

Türklerin hoşgörülülüklerinin evrenselliği sürekli dir. Bazılarının ileri sürdükleri gibi, imparatorluk zamanında diğer milletleri yönetebilmek için, zorunlu olarak uyguladıkları bir yol değildir. Bunu anlamak için imparatorluk sonrası Türkiye Cumhuriyeti'ndeki olaylara bakmak yeterlidir.

Ermeni terör örgütü ASALA, 1970'li yıllarda Türk Büyükelçilik mensuplarını öldürmeye başladı. Türkiye dışında, genelde Avrupa ve Amerika'da meydana gelen bu olayları, ilgili ülkeler önleyemediler. Öldürme olayları on yıldan fazla sürdü. Bu dönemde, ne Türkiye Devleti, ne de herhangi bir Türk kuruluşu, Türkiye'deki Ermenilere karşı baskı yapmadılar. Ülkelerindeki çok zengin Ermeni iş adamlarına saldırmayı ve hattâ işlerini engellemeyi bile düşünmediler. Türkiye'deki Ermeniler, zengin ve rahat yaşamlarını sürdürdüler.

Aynı şekilde, çoğunluğu Kürt kökenli olan ve bazı Batılıların desteklediği PKK terör örgütü, Türkiye Cumhuriyeti'ne karşı 1984-1999 arasında çok ciddi olarak savaştı. Halen yer yer çatışmalar devam ediyor. Bebekler dahil, on binlerce masum insan öldü. Onbinlercesi de sakat kaldı. İstikballeri kararanlar ise çok daha fazlaydı. Sonunda bütün Türkiye'nin geleceği bulutlandı. Türkiye'nin bu mücadele sırasında silaha harcadığı boşa giden para ise, korkunçtu. Harcamanın Türkiye'nin bir yıllık bütçesine denk olan 60 milyar ABD Doları civarında olduğu tahmin edilmektedir. Bu rakam ekonominin güçlenmesine harcanmalıydı. Eğer ekonomiye harcansaydı bugün, Kürtler dahil, Türkiye'deki kişi başına milli gelirin en az iki katına çıkması doğaldı.

İşte bütün bu olumsuz şartlar altında bile, ne Türk Devleti, ne de sivil kuruluşlar, kendilerine silah çekmeyen Kürtler üzerinde ciddi bir baskı yapmadılar. Aksine, diğer Kürtleri sevmeye ve desteklemeye devam ettiler. Kürt iş adamları, Devletin en kârlı ihalelerini almayı sürdürdü. Kürt bürokratların hem sayıları arttı, hem de makamları yükseldi. Kürt kökenli siyasiler ise, daha da iyi duruma geldiler. Kürtlerin oturmadığı bölgelerden aday olarak, Türk seçmenlerin oyuyla, TBMM'ne girmeyi sürdürdüler. Bir kısım Kürt milletvekillerinin yeminlerine uymayarak, yanlış hareket etmeleri üzerine, biraz da hatalı bir tarzda cezalandırılmaları bu gerçekleri örtemez.

Bütün bunlar da gösteriyor ki Kürtler, Türkiye Cumhuriyeti'nin yönetiminde etkili ortaklar. Ülkeyi birlikte yönetiyorlar. Bu nedenle Türkiye Cumhuriyeti yöneticilerinin PKK olayına bakışı, Osmanlı yöneticilerinin "Celâli İsyânları"na bakışı ile aynıdır. Hadise ayrımcılık olarak değil, devlet düzenine başkaldırı olarak değerlendirilmektedir. Çünkü PKK, başlangıçta terör eylemlerini Kürt kökenli insanlara yöneltmişti. Eğer Türkiye Devleti olaya, devlete başkaldırı olarak bakmayarak, vatandaşlarının hukukunu korumaya kalkışmasaydı, bugün Kürtler birbirleriyle çarpışıyor olurdu.

Türklerdeki hoşgörü anlayışı bireylerin yaşantılarının hemen her alanında kendini gösterir. Halk, insanların yaptıkları hatalara, yöneticilerin yanlışlarına, iş sırasındaki aksaklıklara, sıkça da olsa izin istemelere vb. disiplinsiz davranışlara karşı hep hoşgörülüdür. Bu nedenle iş hayatında, bir Türkün idaresinde çalışan diğer bir Türk'ten, Almanlardaki iş disiplini beklemek yanlış olur. Halbuki Türkler başka milliyetlerin yönetiminde ciddi ve disiplinli çalışırlar. Ama kendileri gibi hoşgörülü davranan ve "hayır" diyemeyen Türk yöneticilerin yönetiminde aynı disiplini gösteremezler.

Hoşgörü anlayışları disipline edilemediği zamanlarda Türkler, düzensiz ve idare edilemez bir konuma girerler. Türklerdeki hoşgörü ile üste kesin itaat duygusunu birlikte yürütmek gerekir.

Türkler, genel anlayış olarak kendilerinden destek, yardım, iş gibi istekleri olan mağdurlara karşı "hayır" diyemezler. Bu davranışları hoşgörülüğün bir sonucudur. Bir Türk, hiç tanımadığı bir insanı mağdur görürse, "hayır" diyemez. Yapısını bildiği, hatırını kıramayacağı bir kişi için, hiç menfaati olmadan destek verebilir. Hattâ bu durum, özel sektör için de geçerlidir. Türkiye'de sıkıntıya giren, ya da batan özel işyerlerinin bu durumlara düşmelerinin bir sebebi de, "hayır" diyememeleridir.

Ancak günümüzde devlet bürokrasisinin yapısı, yeni bir anlayışı ortaya çıkarmıştır. Normalde **hayır diyemeyen anlayışın yerini, herşeye hayır diyen bir bürokratik tutum almak üzeredir.** Bu yeni anlayış, devlet ile halkın arasının gerilmesine yol açmaktadır. Türklerin hoşgörü anlayışlarına ters olan bu davranışların sürmesi, gelecek için tehlikelidir.

Türklerin "hayır" dedikleri ve hoşgörü göstermedikleri konular da vardır. Vatanlarına ve namuslarına uzanan bir tehlike sezdikleri zaman, cevapları kesin olarak "hayır" olur. Kendilerine herhangi bir konuda hoşlanmadıkları bir baskı geldiği zamanlarda da, çoğunlukla "hayır" derler. Vatan ve namusları tehlikeye girince hemen harekete geçerler. Başka bir konuda baskı geldiğinde ise "hayır" demek için ortamını buluncaya kadar beklerler.

Yazıların bütün hakları *İsmail Hakkı Kıpçü* ye aittir

www.ihkupu.com